

егоцентричні, сімейні, суспільні, громадянські, національні, загальнолюдські, гуманістичні, естетичні, екологічні; цінності пізнання, самовдосконалення та самореалізації [6].

Таким чином, психологічний аспект ціннісної орієнтації відображає життєві цілі та світоглядне бачення людини. Вони входять до структури особистості як її поведінка та спрямованість.

Сутнісним для нашого наукового розгляду вважаємо визначення аксіологічних понять представниками соціології. Так, Т. Бутківська, М. Головатий, А. Ручка тлумачать цінності як інструменти соціального регулювання; взаємозв'язку між інтересами, потребами, світоглядом особистості та її діяльністю. На думку соціологів, у цінностях відображається сутність практичної взаємодії людини із навколишнім світом та його суб'єктами. Змістові характеристики аксіокатегорій обумовлюються внутрішніми властивостями їхніх носіїв, їхньою мотиваційною сферою.

Тож, сучасна соціологічна наука трактує ціннісні орієнтації особистості як систему її ставлень до світу, інших людей та самої себе у вигляді фіксованих установок на чесноти матеріально-духовної культури суспільства.

У науковій площині української педагогіки тлумачення аксіологічних категорій також характеризується поліаспектністю. Зокрема, дослідженням загальнолюдської та моральної сутності цінностей займаються В. Болотіна, Н. Ганнусенко, В. Киричок; національні та громадянські цінності вивчають І. Лебідь, І. Тараненко; категоріальне визначення педагогічних цінностей розкривається у працях Л. Вовк, В. Сластьоніна, О. Сухомлинської; специфіку цінностей природи обумовлюють В. Оржеховська, В. Скутін та ін..

Так, на історичності, відповідності менталітету та соціальній сутності цінностей акцентує увагу Л. Вовк. До найвищих із них учена відносить добро, істину, свободу [5].

В. Сластьонін вказує на обумовленість цінності процесом безпосереднього оцінювання її з боку носія. У той же час вона слугує засобом усвідомлення людиною значущості певного предмету для досягнення власних цілей.

З етичним контекстом пов'язує зміст досліджуваного поняття О. Сухомлинська. У цінностях дослідниця вбачає ідеї моральності, що ідентифікуються із ідеалістичним світобаченням особистості, осучасненою культурною традицією етносу.

До розгляду віри, надії, любові, добра як основних християнських цінностей звертаються у своїх роботах А. Вихрущ, І. Климишин, Т. Тюріна.

Педагогічність цінностей патріотизму, історизму, народності, основних морально-релігійних постулатів українців досліджують Є. Сявакко, М. Стельмахович.

Життєрадісність, чесність, тверду волю, високу загальну культуру, вихованість, самоконтроль, сміливість у відстоюванні власної думки, чуйність, відповідальність визначає цінностями морального виховання В. Болотіна.

Орієнтацію особистості на демократичні й громадянські аксіокатегорії відмічають Л. Крицька, І. Тараненко. До системи демократичних цінностей І. Тараненко відносить поняття „особистість“, „воля“, „демократизм“, „відповідальність“, „толерантність“, „миролюбність“, „національна свідомість“, „полікультурність“. Фундаментальними громадянськими якостями особистості доповнює цей перелік дослідниця Л. Крицька.

Над проблемою змістого окреслення „цінностей“ працюють також педагоги Н. Ганнусенко, В. Киричок, В. Павленчик, К. Чорна [4]. Вбачаючи в останній можливість реалізації потенціалу людини, автори розглядають її сутність крізь призму аксіологічного, гносеологічного, когнітивного та суб'єктного аспектів.

Відтак, аналіз соціально-гуманітарної літератури дозволяє стверджувати, що категорія цінність осмислюється сучасними науковцями у контексті гуманістичної парадигми освіти й ідентифікується із загальнолюдською, соціальною та культурною значущістю певних проявів буття особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрущенко Т. В. Толерантність як культурна цінність цивілізації / Т. В. Андрущенко // Гілея : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. — К. : ВІР УАН, 2010. — Вип. 37. — С. 458-462.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : Сходження до духовності: наук. вид-ня / І. Д. Бех. — К. : Либідь, 2006. — 272 с.
3. Боришевський М. Дорога до себе. Від основ суб'єктності до вершин духовності / М. Боришевський. — К. : Академвидав, 2010. — 416 с.
4. Виховання моральності підростаючого покоління : наук. – метод. посіб. / [за ред. К.І. Чорної]. — К. : Богдана, 2005. — 288 с.
5. Вовк Л.П. Ціннісні орієнтації як стратегія інтегрування слов'янської педагогіки в світовий освітній процес / Л.П. Вовк // Матеріали засідання Президії академ. мережі Центр. та Схід. Європи та пленарного засід-ня міжнар. наук. Форуму. — К., 2008. — С. 42-58.
6. Помиткін Е. О. Психологія духовного розвитку особистості : [монографія] / Е. О. Помиткін. — К. : Наш час, 2005. — 280 с.
7. Філософія: навч. посіб. / Губернський Л. В, Надольний І. Ф., Андрущенко В. П. [та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольного. — [3 вид. стер.]. — К. : Вікар, 2003. — 457 с.

УДК 378.016:621.3

Лебідь О. В.

МОНІТОРИНГ ЯК ОСНОВНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. В статтю розглядається підвищення якості електротехнічної підготовки майбутніх учителів технологій за допомогою моніторингу.

Протягом останніх років вища освіта України переживає період реформування, пошуків нових підходів до формування інтелектуального потенціалу суспільства. Необхідність реформування вищої освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є нагальною проблемою, яка значною мірою зумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку молоді, її соціалізації та самореалізації. А оскільки, інтеграційним стержнем, основою і принципом системи освіти є її якість, то управління якістю постає як проблема, без вирішення якої про ефективність реформування системи, а тим більше, про становлення конкурентоздатної національної системи освіти, не може бути й мови.

Науково-педагогічні пошуки, що спрямовані на з'ясування сутності якості освіти, висвітлення актуальних проблем управління нею та науково-організаційні засади управління якістю освіти здійснювали Т. Борова, В. Вікторов, В. Войтенко, Б. Гаєвський, П. Дмитренко, М. Кісіль, В. Кремень; О. Локшина, Т.О. Лукіна, О. Ляшенко, Г. Полякова; теорію та практику управління якістю освіти висвітлювали О. Василенко, О. Волков, С. Драган, А. Єрмолова, В. Коровайченко, В. Ямковий та інші.

Разом з тим, наше суспільство в своєму розвитку досягло такої фази, коли кожний з підростаючого покоління ходить до школи. А майбутній розвиток суспільства всеціло залежить від підготовки до цього підростаючого покоління. Тому центральною ланкою оновлення всієї системи національної освіти є підготовка високопрофесійних педагогічних кадрів, підвищення якості педагогічної освіти. Це в повній мірі стосується і майбутніх вчителів технологій, бо саме на уроках трудового навчання в загальноосвітній школі вони формують у підростаючого покоління ті первинні трудові вміння і навички, які як фундамент використовуються в майбутньому у всіх сферах виробничої діяльності та побуті.

Зокрема, у вік науково-технічного прогресу, де панує суцільна електрифікація, неможливо знайти таку галузь у виробничій сфері чи у побуті, де не використовувалась би електрична енергія, ті чи інші електричні пристрої. Первинні вміння і навички з виконання електротехнічних робіт формуються на уроках трудового навчання, якість яких залежить від якості електротехнічної підготовки вчителів технологій.

Теорія і методика підготовки вчителів технологій у вищих навчальних закладах як галузь педагогічної науки знаходиться в процесі постійного вдосконалення і знайшла відображення в наукових дослідженнях таких відомих вчених як В.І. Андріяшин, О.В. Биковська, І.С. Волощук, В.Г. Гетта, Р.С. Гуревич, П.В. Дмитренко, А.В. Касперський, О.М. Коберник, М.С. Корець, Г.Є. Левченко, В.М. Мадзігон, В.К. Сидоренко, В.В. Стешенко, Г.В. Терещук, В.П. Титаренко, Д.О. Тхоржевський, В.В. Юрженко, С.М. Яшанов та інших.

Разом з тим, роботи небагатьох вчених порушують питання забезпечення ефективної електротехнічної підготовки майбутніх вчителів технологій як однієї з важливих складових їхньої успішної навчальної діяльності у вищому навчальному закладі, підвищення її якості.

Якісний рівень освіти забезпечується у світі за допомогою відповідних механізмів, що отримали назву моніторингу. При цьому під терміном моніторинг ми розуміємо постійний, систематичний збір дослідницькими методами (спостереження, експеримент, аналіз, синтез і контроль) інформації про навчально-виховний процес з метою визначення оптимальних шляхів підвищення якості освіти і прийняття відповідних управлінських рішень.

На сучасному етапі, моніторинг якості освіти застосовується практично до кожної навчальної дисципліни. Контроль, який здійснює викладач у навчальному процесі, за умови його відповідності вимогам системності, оперативності, об'єктивності, комплексності, інформаційної наповненості, демократичності набуває ознак моніторингу. Результати моніторингу впливають як на методику роботи викладача, шляхом постановки перед ним конкретних методичних завдань і створення умов для їх реалізації в навчальному процесі, так і на роботу студента, який зможе заповнити прогалини в своїх знаннях. Таким чином, ми пропонуємо розглянути моніторинг як механізм управління електротехнічною підготовкою майбутніх вчителів технологій, що є дієвим засобом професійної підготовки.

Ідея перевірки електротехнічної підготовки студентів, що на даному етапі отримала назву моніторингу, для наших педагогів не нова. Так, електрична енергія широко й різнобічно застосовувалась та застосовується у різних галузях промислового та сільськогосподарського виробництва, для експлуатації транспорту, зв'язку, побутової техніки тощо. Розвиток електроенергетики є однією з основних умов науково-технічного та соціального прогресу суспільства. Курс електротехніки забезпечує фундаментальну підготовку для вивчення всіх без винятку технологічних і спеціальних дисциплін електромеханічного профілю і є базовим, визначальним у фаховій підготовці. Саме тому різними педагогами розроблялись найрізноманітніші форми діагностики успішності навчальних досягнень студентів з електротехніки, що мали на меті виявити рівень «навченості». Але, як правило, діагностування не мало систематичності та передбачало суворе ототожнення знань, вмінь та навичок з оцінкою. На жаль, і в наш час не всі педагоги розуміють істинності використання моніторингу електротехнічної підготовки.

Об'єктом нашого дослідження ми визначаємо процес фахової підготовки майбутніх вчителів технологій у вищих педагогічних навчальних закладах освіти.

Процес електротехнічної підготовки майбутніх вчителів технологій ми розглядаємо як предмет дослідження.

Моніторинг у вищих навчальних закладах має чотири основні функції: діагностичну, навчальну, організаційну та виховну [6]. Ми пропонуємо використати ці функції в моніторингу електротехнічної підготовки майбутніх вчителів технологій.

Так, діагностична функція моніторингу електротехнічної підготовки націлена на визначення рівня знань, умінь та навичок з метою одержання науково-обґрунтованої інформації для вдосконалення процесу підготовки фахівців.

Навчальна функція моніторингу електротехнічної підготовки реалізується як при традиційних формах і методах контролю, так і при широкому застосуванні програмованого навчання та контролю.

Організаційна функція моніторингу електротехнічної підготовки проявляється у залежності від прийнятих рішень про проведення тих чи інших педагогічних і адміністративних заходів.

Виховна функція моніторингу електротехнічної підготовки реалізується тільки за умовами належної організації. Лише у такому випадку у суб'єктів учіння формується уявлення про знання як самоцінність, а не тільки як про один із засобів досягнення тих чи інших прагматичних цілей.

Моніторинг як механізм управління якістю електротехнічної підготовки передбачає визначення результату навчання та його корекцію відповідно до встановленого еталону засвоєння, вираженого в конкретних знаннях та вміннях, яких студенти набули у процесі вивчення навчального матеріалу.

Узагальнення напрацювань дослідників – П.В. Дмитренко, О.І. Локшиної, Т.О. Лукіної, О.М. Майорова, В.Г. Попова – дозволило нам встановити головні етапи технології моніторингу електротехнічної підготовки майбутніх вчителів технологій:

- виділення еталонів засвоєння навчального матеріалу, що встановлені Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України;
- підбір контролюючих засобів для діагностики набутих знань та вмінь;
- визначення рівня засвоєння навчального матеріалу студентом;
- корекція засвоєного матеріалу студентів викладачем.

Найважливішим та найскладнішим етапом є підбір форм організації перевірки знань студентів. В сучасних вищих навчальних закладах використовують індивідуальну, групову та фронтальну перевірки, самоконтроль, рейтингову систему [1], що являють собою форми моніторингу. В. Сластьонін та більшість науковців виокремлюють такі методи моніторингу якості електротехнічної підготовки студентів: письмовий, графічний, практичний, програмований, тестовий.

Перелічені методи діагностики якості електротехнічної підготовки студентів мають свої переваги та недоліки. Саме тому останнім часом переважна більшість педагогів-науковців застосовують педагогічне тестування, що дозволяє помітно підвищити детальність та точність оцінювання результатів навчальної діяльності та забезпечує об'єктивність оцінювання. Ми можемо додати, що всі завдання, будучи попередньо ретельно обдумані та експериментально перевірені, розкривають у своїй сукупності за максимально короткий час та в компактній лаконічній і конкретній формі якості студента – його знання, розуміння, вміння та навички з навчальної дисципліни. В цьому контексті тест перевищує будь-який інший метод моніторингу якості знань.

Засоби моніторингу допомагають визначити етап в русі студента до досягнення мети та корегувати за необхідності його просування від незнання до знань на всіх стадіях навчального процесу з електротехніки. Саме тому ми розглядаємо моніторинг як основний механізм підвищення якості електротехнічної підготовки майбутніх вчителів технологій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бродський Я. С., Павлов О. Л. *Формування стандарту освітньої галузі на основі моніторингових досліджень // Тези доповідей І Міжнародної науково-практичної конференції «Вимірювання навчальних досягнень школярів і студентів: гуманістичні, методологічні, технологічні аспекти».* – Харків: ХДПУ. – 2003. С. 18-19.
2. Дмитренко П. В. *Моніторинг і управління якістю освіти у педагогічних університетах / П. В. Дмитренко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії і перспективи. Випуск 7: збірник наукових праць / [за ред. П. В. Дмитренка, В. Д. Сиротюка]. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 203 с. – С. 3-10.*
3. Дмитренко П. В. *Моніторинг як механізм управління якістю освіти / П. В. Дмитренко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова : збірник наукових праць. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 11 / [за ред. П. В. Дмитренка, В. Д. Сиротюка]. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 357 с. – С. 3 – 11.*
4. Лукіна Т. О. *Моніторинг якості освіти: теорія і практика: збірник / Т. О. Лукіна, О. О. Патрикєва.* – К. : Плеяди, 2005. – 112с.
5. *Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи: Посібник / Заг. ред. О. І. Локшиної – К. : «К.І.С.», 2004. – 128 с.*
6. Майоров А. Н. *Мониторинг в образовании / Алексей Николаевич Майоров.* – СПб. : Изд-во Образование-культура, 1998. – 344 с.

УДК 378.1:37.01342

Міхєєва О.Ю.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ПРИЙОМНИМИ СІМ'ЯМИ

Анотація:

В статті раскрыто поняття соціально-педагогіческие условия и охарактеризовано их влияние на подготовку социальных педагогов к работе с приемными семьями.

Визначення соціально-педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з прийомними сім'ями потребує уточнення понять «умови» та «соціально-педагогічні умови».

У словнику російської мови С. Ожегов визначає «умови» з декількох боків, зокрема як «обставини; правила; обстановку, в якій щось відбувається; вимоги, від яких потрібно відштовхуватись» [5, с. 821].

Характеристика поняття «соціально-педагогічні умови» показали, що цю категорію охарактеризували і обґрунтували науковці К. Дубич [2], О. Гура [1], Н. Житнік [3], М. Зверєва [4, с. 29–32], В. Стасюк [6].

К. Дубич розглядаючи поняття «соціально-педагогічні умови» визначає його як сукупність взаємообумовлених заходів педагогічного процесу, які забезпечують досягнення конкретної мети [2, с. 79]. Автор пропонує цілий комплекс умов та вважає, що вони підвищують ефективність функціонування соціокультурного простору вищого навчального закладу та сприяють особистісно-орієнтованому вихованню студентів, розвитку їх індивідуальності. До таких умов науковець відносить: культивування загальнолюдських цінностей і гуманних відносин за допомогою збереження і примноження традицій життєдіяльності колективу, підтримку «естетичного» у матеріальній і духовній сфері на основі визнання самотності і самоцінності кожного студента і викладача, надання студентові свободи у виборі місця, ролі і ступеня участі у виховних справах з урахуванням інтересів і самооцінки здібностей і можливостей студента [2, с. 80].

Науковець О. Гура, дане поняття розглядає на прикладі децентрації (властивостей, професійних якостей особистості). Автор виділяє наявність рефлексивного управління, як соціально-педагогічну умову що включає в себе самоконтроль,